

Lapsivaikutusten arviointi Haapajärven alue-/kyläkoulujen tulevaisuutta tarkasteltaessa

Arvioinnin materiaalina on käytetty kyläkoulujen huoltajien Wilmaan lähetettyä Google Forms-kyselyä. Kysely lähetettiin ensin kyläkoulujen 4.-6. luokkien huoltajille ja oppilaille yhdessä vastattavaksi. Tähän kyselyyn tuli 43 vastausta. Toinen samansisältöinen kysely lähetettiin kyläkoulujen esiopetuksen ja 1.-3. luokkien huoltajille ja oppilaille yhdessä vastattavaksi. Nuorempien ikäluokkien kyselyyn tuli 45 vastausta. Alla olevaan SWOT-analyysiin on kerätty yhteenveto kaikista vastauksista.

SWOT-analyysi kyläkoulujen oppilaiden ja heidän vanhempien näkemyksistä kyläkouluista ja tulevaisuudesta

NYKYISYYS

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> - oman kylän koulu koetaan turvallisena lähikouluna - pieni koulu koetaan yhteisöllisempänä - kyläkoulu on kylälle elinvoimaa tuova keskus, koulun piha on harrastamisen paikka myös iltaisin - kyläkoulun tutut opettajat ja tutut koulukaverit - opetus on kyläkoulussa yksilöllisempää - kyläkoulut ovat keskellä luontoa, luonnon oppimisympäristöjä on lähellä - koulun jälkeen on helppo mennä kaverille kylään	<ul style="list-style-type: none"> - pienessä kyläkoulussa on vähemmän mahdollisuuksia saada kavereita - yhdysluokkaopetus - ”pieni koulu, pienet ympyrät”

<p>- kyläkoulu on tuttu ja turvallinen, lapsiystävällinen ympäristö</p>	
<p>MAHDOLLISUUDET</p>	<p>UHAT</p>
<ul style="list-style-type: none"> - muutto keskustan uuteen kouluun voisi olla positiivinen asia - isommassa koulussa voi saada enemmän kavereita - ei olisi kahden ikäluokan yhdysluokkaopetusta - lapsi voisi osallistua KJS:n koulun kerhoihin ja ap-/ip-toimintaan - K.J.S:n koululta olisi helppo jäädä harrastuksiin, iltajan harrastuksiin kускаamiset voisivat vähentyä - suuri koulu koetaan hyvänä vaihtoehtona, jos on riittävästi resursseja opetukseen ja yksilölliseen tukeen - lapset sopeutuvat uuteen helpommin kuin aikuiset - muutos uuteen kouluun voi olla myös mahdollisuus 	<ul style="list-style-type: none"> - ajatus kyläkoulun lakkauttamisesta kauhistuttaa, etenkin koulumatkan pidentymisen takia, huoli lasten jaksamisesta - uhka koulun lakkauttamisesta on tuonut lapsille ahdistusta ja stressiä - koulumatka ja koulupäivän pituus pitenisivät, omatoiminen kulkeminen kouluun estyisi - miten kyyditys järjestyisi? - pyöräily kouluun vaihtuisi linja-autossa/taksissa istumiseen - opettaja ja luokkakaverit mahdollisesti vaihtuisivat - mihin oppilaat mahtuisivat tällä hetkellä? - luokkakoko todennäköisesti kasvaisi - hukkuuko yksilö suuremmassa koulussa - isompi koulu on turvattomampi, pelko yksinäisyydestä ja mahdollisesti kiusatuksi tulemisesta - yhden oppilaan vaikutusmahdollisuudet pienenisivät suuressa koulussa - koulupäivän jälkeen ei jaksaisi enää kulkea harrastuksissa - harrastustoiminta kyläkoulun pihamaalla loppuisi - huono asia koko kylän kannalta, koulu ja koulun piha on tärkeä asia kylien elinvoimaisuuden kannalta, kylän yhteisöllisyys vähenisi - voiko kyläkoulun lakkauttaminen vaikuttaa poismuuttoon?

TULEVAISUUS

Nykytilanteessa nähdään enemmän vahvuuksia kuin heikkouksia, mahdollinen muutostilanne oman kyläkoulun osalta pelottaa, ärsyttää ja suorastaan kauhistuttaa. Sama tilanne toistuu tulevaisuutta katsoessa, vastauksissa nähdään enemmän uhkia kuin mahdollisuuksia. Haapajärven nykyinen koulujen tilanne on tarkasteluajankohtana muutosvaiheessa: uusi K.J. Ståhlbergin aloittaa toimintansa 1.8.2025. Osassa vastauksissa näkyi tilanteen aiheuttama epä tietoisuus, kysyttiin, minne oppilaat sijoitettaisiin, koska suurta vastaanottavaa koulua ei ole vielä olemassa.

Oppilaat korostivat vastauksissaan oman tutun opettajan ja oman lähikoulun kavereiden merkitystä. Lähikoulu nähdään turvallisena, yhteisöllisenä ja helposti saavutettavana koko kylän keskuksena, joka tarjoaa vapaa-ajanviettopaikkoja myös ilta-aikaan. Toisaalta joissakin vastauksissa tuotiin esille, että uudesta koulusta voi saada enemmän kavereita ja lasten nopea sopeutumiskykykin mainittiin.

Monissa vastauksissa nostettiin esille koulupäivän jälkeen koululla tapahtuva kerhotoiminta ja sen merkitys oppilaiden hyvinvoinnille. Haapajärvellä tarjotaan koulupäivän jälkeistä kerhotoimintaa sekä kaikissa alakouluissa että yläkoulussa ns. harrastamisen Suomen mallin mukaan. Näin ollen koulupäivän jälkeiseen harrastustoimintaan on mahdollista osallistua myös muutostilanteen jälkeen.

Vastausten perusteella huoltajilla ja oppilailla kohdistuu suurin huoli koulumatkan pitenemiseen ja koulukuljetusten toimivuuteen. Vastaajat ovat huolissaan kuljetusmatkan, kuljetusajan ja koulupäivän yhteiskeston kasvamisesta ja sen vaikutuksesta oppilaan hyvinvointiin ja jaksamiseen. Päätöksenteossa tulisi ottaa huomioon se, että oppilaiden koulupäivän pituus säilyisi kohtuullisena ja kuljetusmatkat suunniteltaisiin mahdollisimman sujuviksi ja turvallisiksi.

Lasten ja huoltajien vastauksissa on paljon aiheellisia huolia ja kysymyksiä. Muutostilanteessa näihin huoliin ja kysymyksiin täytyy kyetä vastaamaan. Tulevaisuudessa tehtävien uusien ratkaisujen ja käytännön toteutusten tulee olla mahdollisimman monipuolisesti lasten edun mukaisia. Haapajärvellä ei muutosten jälkeenkään ole liian suuria kouluyksiköitä, joissa oppilasta ei kyettäisi kohtaamaan yksilöllisesti. Kaikkien Haapajärven koulujen toiminnassa oppilas on tärkein ja asiat hoidetaan oppilaslähtöisesti.